

DR. INGRIDA KORSAKAITĖ

Ties pasakos ir tikrovės paribiu

2016 m. gegužės 12–rugsėjo 4 d. Lietuvos dailės muziejaus (LDM) Vytauto Kasiulio dailės muziejuje veikė jubiliejinė iškilaus lietuvių grafiko Viktoro Petravičiaus kūrybos paroda „Viktoras Petravičius (1906–1989). Kūrybos koordinatės“. Joje buvo eksponuojami reikšmingiausi dailininko kūriniai iš LDM rinkinių. Ekspoziciją papildė Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Vilniaus universiteto bibliotekos Grafikos kabineto, Lietuvos išėivijos dailės fondo kolekcijos eksponatai. Parodos išskirtinumą lėmė ne tik didelė apimtis (per 90 eksponatų), bet ir žiūrovams pristatyti vertingi, iki šiol beveik neviešinti V. Petravičiaus tapybos ir grafikos kūriniai iš privačių Kazio Bradūno, Birutės ir Ramūno Garbaravičių, Živilės ir Jono Garbaravičių, Edmundo Gedgaudo, Marijos ir Jurgio Jankauskų, Ingridos Korsakaitės, Gedimino ir Algirdo Petraičių, Aušros Petrauskaitės, Radvilės Racėnaitės, Rimanto Smetonos, Jūratės Stauskaitės, Arūnės Tornau, Marijos Vildžiūnienės rinkinių. Parodoje pirmą kartą pristatyta anksčiau Lietuvoje nežinota V. Petravičiaus kūrybinės veiklos sritis – keramika iš Reginos ir Leono Narbučių rinkinių. Ypatingo susidomėjimo sulaukė prof. Vlado Žuko šeimos kolekcija. Jai priklausę vėlyvieji V. Petravičiaus kūriniai – medžio raižinys „Šv. Pranciškus“ ir skulptūra „Moters torsas“ – po parodos papildė LDM rinkinius. Parodą lydėjo išsamus, gausiai iliustruotas V. Petravičiaus kūrybos katalogas.

Šioje publikacijoje pristatomos ilgametės dailininko kūrybos tyrinėtojos ir parodos „Viktoras Petravičius (1906–1989). Kūrybos koordinatės“ kuratorės dr. I. Korsakaitės įžvalgos apie menininko kūrybą. Tekstas parengtas parodos kataloge išspausdintos dr. I. Korsakaitės publikacijos „Ties pasakos ir tikrovės paribiu“¹ pagrindu.

LDM Vaizduojamosios dailės skyriaus informacija

Viktoro Petravičiaus kūryba – viena iškiliausių XX a. lietuvių grafikos viršūnių. Dailininkas savitai įkūnijo tarpukario lietuvių dailėje iškilusį

Viktoras Petravičius.
„Bernai trimituoja“. 1936 m.

LDM G 8163

siekį ilgaamžių liaudies kūrybos tradicijų dirvoje ugdyti naują, laiko dvasią išreiškiantį meną. Šios nuostatos formavosi V. Petravičiui dar besimokant Kauno meno mokyklos Adomo Galdiko vadovaujamoje Grafikos studijoje. A. Galdikas skatino mokinių atvirumą Vakarų dailės naujovėms, diegė modernėjančią liaudies kūrybos meniškumo sampratą. Šiame kultūriniame kontekste jis įžvelgė V. Petravičiaus talentą ir gynė savo mokinį, kai dėl silpno piešimo norėta jį pašalinti iš mokyklos.

Ankstyviesiems V. Petravičiaus, kaip ir jo bendramokslų, estampams būdinga lietuviško kaimo tematika, daugeliui iš vaikystės gerai pažįstami valstiečių darbo vaizdai. Nedaug nuo jų skyrėsi ir diplominis V. Petravičiaus darbas – linoraižinys „Kūlimas“. Meno mokykloje gabiam jaunuoliui tikrai nesisekė akademinės užduotys, piešimas iš natūros, jis norėjo, kaip ne kartą yra sakęs, kurti tik jam žinomus, savo pasaulius. Tuoj pat po mokyklos baigimo iš tų jam atsiveriančių pasaulių į jo grafiką įžengė keista senių eisena, šventinius vainikus iškėlusią moterų ir trimituojančių bernų eitynės. Tai pačiai paslaptinai erdvei priklausė dar keli dideli, monumentalių formų, ritmiškos sąrangos estampai.

Viktoras Petravičius.
Liaudies pasakos „Gulbė
karaliaus pati“ iliustracija.
1937 m.

LDM G 8017

Baigęs meno mokyklą, veržlus jaunuolis tęsti studijų išvyko į Paryžių. Tuo metu jis, kaip vėliau pats sakė, jautėsi nebe mokinyš, o laisvas kūrėjas, „turintis savo liniją“. Paryžiuje dar labiau išryškėjo savitas grafiko braižas, sugrubinto piešinio autentika, o spontaniška vaizduotės raiška sutapo su Paryžiaus mokyklos (*École de Paris*) dailėje įvairiausiai pavidalais gyvuojančio ekspresionizmo ir modernistinės jo atšakos – primityvizmo – stilistika.

Paryžiaus laikotarpiu V. Petravičius sukūrė savo žymiausias tarpukario kūrinius – lietuvių liaudies pasakų „Gulbė karaliaus pati“ (1937) ir „Marti iš jaujos“ (1938) iliustracijas, iš karto užėmusias reikšmingą vietą Lietuvos knygos meno raidoje, turėjusias poveikį visos tolesnės XX a. lietuvių grafikos plėtrai. Kas paskatino dailininką savarankiškai imtis pasakų iliustravimo visai ne vaikams skirtuose leidiniuose? Turbūt iš mažens išsaugotas dailininko artumas liaudiškam pasaulėvaizdžiui, vidujai pajautas lietuvių tautosakos kūrinių grožis ir jau prabudęs didelis noras savaip juos interpretuoti.

„Gulbė karaliaus pačia“, pasiūlius pačiam autoriui, rūpestingai išleido garbi bibliofilų draugija „XXVII knygos mėgėjai“ ir kartu su kitais savo

Viktoras Petravičius.
 Liaudies pasakos „Marti iš
 jaujos“ iliustracija. 1938 m.
 LDM G 8043

leidiniais eksponavo Tarptautinėje meno ir technikos parodoje, surengtoje 1937 m. Paryžiuje. Knyga pelnė parodos Didįjį prizą (*Grand Prix*) spaudos meno kategorijoje. Stiprų estetinių įspūdį iš karto daro originalus, meistriškai išbalansuotos kompozicijos leidinio viršelis su karūnuota juoda gulbe. Erdviuose puslapių atvartuose gražiai dera dekoratyvios iliustracijos ir didžiulėmis raidėmis užrašyto pasakos naratyvo eilutės.

Tautosakoje – giliausios prigimtinės V. Petravičiaus kūrybos šaknys. Abiejuose iliustracijų cikluose pasakos forma plėtojama vyro ir moters meilės, santuokos tema. Nepaprastų vedybų motyvą, pasakojimą apie stebuklingą toteminės kilmės ar tiesiog antgamtišką žmoną papildė vėlesniais laikais atsiradęs turinys. „Marčioje iš jaujos“ kristalizavosi V. Petravičiui būdingas tvarus pašąmoninis pagoniškos ir krikščioniškos kultūros sandų junginys, sakralinis santykis su pasauliu, lėmęs

Viktoro Petravičiaus
sukurtas Liūnės Janušytės
knygos „Korektūros
klaida“ viršelis. 1938 m.

LDM G 7975

nepakartojamą gaivališkos dailininko kūrybos savitumą bei jėgą. Simboliniai V. Petravičiaus iliustracijų vaizdiniai remiasi kultūriniais archetipais. Jis pirmasis lietuvių grafikoje taip galingai pajudino archajišką nacionalinės kultūros klodą, intuityviai kūrė mitologinės atminties gavinamus žmogaus ir gamtos bendrumo vaizdus. Pirmykštį pasaulėvaizdį primena paslaptinga ritualinė jo kūrinių nuotaika, bemaž panteistinis pasaulio suvokimas, atvira erotika.

Iliustracijos apibendrintai perteikia siužetinių pasakų vyksmą. Jose apstu stipraus jausmo, netramdomos ekspresijos, muzikalumo. Spontaniška raižysena, sodrios juodos ir mirguliuojančios baltos dėmės, ornamentiška traktuoti augaliniai motyvai pripildo darbus dekoratyvios ritmikos. Iliustruodamas „Marčią iš jaujos“, dailininkas medžio plokštėse išraižė ir visą pasakos tekstą. Atskirose iliustracijose ne taip svarbus prasminis vaizdo ir žodžio ryšys, kaip plastinė jų dermė. Šriftas čia vaidina išraiškų dekoratyvinį vaidmenį, turtina visos knygos ritmišką sandarą. Galima sakyti, kad V. Petravičius vienas pirmųjų lietuvių grafikoje diegė autorinės dailininko knygos (*livre d'artiste*) žanrą, kurio puikių pavyzdžių galėjo matyti Paryžiuje. Dvylika „Marčios iš jaujos“ egzempliorių, apipavidalintų kaip dailininko knyga, autorius skyrė bičiuliams ir jam imponavusiems žmonėms (vienas egzempliorius saugomas LDM).

4–7 dešimtmetyje V. Petravičius iliustravo ir lietuvių rašytojų Sofijos Kymantaitės-Čiurlionienės, Fausto Kiršos, Liūnės Janušytės, Balio Sruogos, Antano Rūko knygas. Sukūrė viršelius trims Kazio Bradūno

poezijos rinkiniams. Kai kurios iliustracijos paženklintos V. Petravičiui būdinga ekspresionistine maniera. L. Janušytės satyrinio romano „Korektūros klaida“ iliustracijos (medžio raižiniai) pirmiausia įdomios tuo, kad pavaizduoti romano veikėjai yra tuomet Paryžiuje gyvenę jauni lietuvių menininkai – Paulius Augius-Augustinavičius, V. Petravičius, Juozas Miltinis ir, žinoma, pati L. Janušytė. Ir romano tekste, ir iliustracijose netrūksta humoro, komizmo, satyros blyksnių, o tai labai reta V. Petravičiaus grafikoje. Kai kuriose iliustracijose matomos Paryžiaus architektūros, gatvių apybrėžos, juntama bohemiška atmosfera. 2011 m. Vilniuje išleistas „Korektūros klaidos“ antras leidimas su V. Petravičiaus iliustracijomis ir plačiais moksliniais komentarais rodo modernėjančios tarpukario lietuvių literatūros ir grafikos ryšius, biografinių faktų sutapimą, vakarietišką orientaciją.

Antrasis pasaulinis karas ir tai, kad jam baigiantis teko pasitraukti iš Lietuvos, sujaukė V. Petravičiaus gyvenimo ir kūrybos planus. Atsidūręs Vakarų Vokietijoje, jis skausmingai išgyveno gimtines netektį. Vaizdavo klaidžios pabėgėlių kelionės akimirkas ir, pasitelkęs romantiškus tautos istorijos, folkloro įvaizdžius, krikščioniškus simbolius, šlovino gimtąją žemę, apgailėjo jos tragišką likimą. Jo kūrybą tuomet maitino ir lyriški prisiminimai, ir nykūs tremties įspūdžiai.

Tautiškumo, kaip giluminio ryšio su tautos gyvenimu bei kūryba, supratimas plito lietuvių dailėje ir po karo. Tas klausimas buvo gyvybiškai svarbus ir okupuotoje tėvynėje likusiems, ir į Vakarus nublokštiems menininkams. Šio laikotarpio V. Petravičiaus grafikoje gilėjo takoskyra tarp tiesioginio tikrovės fiksavimo ir pakilios poetinės vizijos. Ilgėdamasis pastovumo ir namų židinio šilumos, dailininkas yra pavaizdavęs kelias buitines pabėgėlių kasdienybės scenas. Kai kurie padrikos kompozicijos, nervingo ir chaotiško štricho linoraižiniai, regis, perteikė autoriaus sutrikimą ir neviltį.

Tikra dvasine atgaiva jam tapo Gražinos Krivickienės sudaryto ir 1948 m. Freiburge išleisto lietuvių liaudies dainų rinkinio „Dainos / Vieux Chants Litوانيens“ iliustravimas (2008 m. Vilniuje išleistas antras šio rinkinio leidimas). Rinkinyje sudėtos tradicinės dailininko gimtosios Sūduvos dainos ramino ir guodė. Palyginti su ankstesnėmis pasakų iliustracijomis, kito moters ir vyro santykis, jų veiklos ir bendravimo sritys. Tarpukariu pirmiausia tai buvo prigimtinio instinkto valdoma erotinė sfera, o veikiant skaudžioms epochos pervartoms itin svarbus tapo visuomenės gyvenimo ir kovų laukas. Laumiškos „Dainų“ moterys nebevilioja vyrų į meilės guolį, bet laimina juos lemtingiems žygiams.

Viktoras Petravičius.
„Kompozicija su malūnu ir
moterimi“. 1961 m.

*Marijos ir Jurgio Jankauskų
nuosavybė*

virtuvės grindų linoleumą, sukeldamas namo, kuriame tuomet gyveno, šeiminių pasipiktinimą. Gal tai tik viena iš legendų apie keistuolį dailininką, tačiau G. Krivickienės „Dainų“ iliustracijos, sprendžiant iš grubiai išpjautų kraštų, tikrai galėjo būti atspausdintos nuo naudoto grindų linoleumo.

Išliko įdomus neįprasto vertikalios formos estampa, kuriame į bendrą kompoziciją sujungtos visos „Dainų“ iliustracijos plačiai atskleidė giliai dailininko širdyje saugomą gyvastingą išsiilgtos gimtinės paveikslą. Yra ir kitokių šių iliustracijų dėlionių, ne kartą skelbtų įvairiuose leidiniuose ir kataloguose. Už vieną iš jų, linoraižinį „Mano gimtinėje“, 1951 m., vos atvykęs į Jungtines Amerikos Valstijas (JAV), dailininkas gavo Čikagos meno instituto Alumnų asociacijos premiją. Vėliau V. Petravičius ne kartą kūrė „montažines“ kompozicijas, į naują meninę visumą jungė ne tik artimos tematikos ir stiliaus kūrinius ar jų fragmentus, bet ir įvairių laikotarpių, skirtingos meninės raiškos darbus. Dailininkas visada derino tikrovės realijas su žmogaus ir pasaulio visuotinumą pagava.

1949 m. V. Petravičius su šeima emigravo į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Jam, kaip ir daugeliui kitų lietuvių emigrantų, nelengva buvo įsikurti svetimoje žemėje. Tekdavo imtis įvairių fizinių darbų, nebelikdavo laiko kūrybai. Tik 6 dešimtmetyje V. Petravičius gavo dailininko profesijai artimesnį dizainerio darbą keliose Čikagos vitražo studijose, sukūrė mozaikų religine tematika – dažniausiai tai buvo užsakovieji, nemažą paklausą turintys kūriniai.

V. Petravičių ypač jaudino Nukryžiuotojo ir Kryžiaus kelio stočių dramatiški motyvai. Vaizduodamas Nukryžiuotąjį ir siekdamas emocinės įtaigos, jis išbandė skirtingas technikas, naudojo įvairias medžiagas – stiklo mozaiką, linoraižinį, spalvintą medžio raižinį, aliejinius dažus, skaidrų plastiką ir šilką. Dar Vokietijoje

sukurta daugiafigūrė kompozicija „Dievo teismas“ – labiausiai išplėtotas biblinės dvasios reginys V. Petravičiaus kūryboje. Jo variantas pakartotas ir paskutiniuoju gyvenimo dešimtmėčiu sukurtame daugelį dailininko darbų bei motyvų apibendrinančiame poliptike „Lietuva“ („Mano gimtoji šalis“).

1961 m. po ilgo tylėjimo pirmoje už Atlanto surengtoje personalinėje parodoje V. Petravičius prabilo kontrastinga juodų ir baltų dėmių, suplokštintų formų kalba. Nutolo karo metų išgyvenimai, nuslopo netekčių sukeltas sielvartas. Čikagoje sukurtuose estampuose – „Pavasaris“, „Vasara“, „Ruduo“, „Metų laikai“, „Ganykloje“, „Arkliai“, „Prie ežero“ ir kituose tos pačios serijos darbuose ar jų variantuose – dar stipriai juntamas gimtojo kaimo, gamtos kvapas, nutolusio vaikystės laiko aidas: tėviškės laukais lyg didžiuliai laivai plaukia šieno vežimai, amžinai sukasi vėjinio malūno sparnai, po pavasario pievą varlinėja parsukridęs gandras ir mįslingai dėbso besiganantys galvijai. Vėl kito moterų vaizdiniai. Pavaizduotos žaismingo poilsio gamtoje metu, jos prarado ritualinę dvasią ir dramatišką karo nuotaiką. Tai veikiau moderniojoje dailėje mėgstamos nerūpestingos mauduolės, dailios pozuotojos ar šokėjos. Pusnuogė mergaitė vylinga poza („Mergaitė ir gėlės“) ir kiti personažai pasikartoja keliuose šios serijos estampuose.

V. Petravičius jubiliejinėje kūrybos parodoje Čiurlionio galerijoje. Čikaga, JAV, 1976 m.

Fot. A. Plaušinitis

Viktoras Petravičius.
„Egzodas“. 1982 m.
LDM G 31021

Vėlesnių, 8–9 dešimtmečių, spalvintų raižinių herojė – liekna aukštaūgė muzikantė su už ja dar didesne violončele. Sunku spėti, kas ją sieja su šalia stovinčiu karaliumi – tikriausiai ir pats autorius negalėtų to pasakyti. Jis nekomentuodavo savo kūrinį. Daugelis jų

neturi pavadinimų arba yra pavadinti kitų, o tai mažai ką pasako apie tikrąjį kūrinio turinį, kartais net klaidina miglota žodžių samplaika.

Įspūdingą „montažinių“ estampų ciklą „Nėščia moteris“ sudaro įvairios tos pačios kompozicijos variacijos. V. Petravičiaus pomėgis kurti ciklus ir serijas rodo kūrybingo menininko norą iki galo išsemti pasirinkto motyvo vaizdines galimybes ir transformacijas, tyrinėti skirtingus jų tarpusavio ryšio aspektus. Didingą nuogos nėščiosios figūrą supa iš aptartų, taip pat „montažinių“, raižinių pabirę fragmentai ir nuolaužos. Tarsi iš kosmoso gelmių išnirusi juoda moters figūra primena „Marčios iš jaujos“ archetipines nuotakas. Tik skaidrius anų iliustracijų pavidalus keičia komplikuotas, tarsi aptemusios sąmonės srautas.

Variacijos tapo svarbiais V. Petravičiaus kompoziciniais principais. Mišrią jo spalvintų estampų atlikimo techniką netikslu vadinti monotipija, nes tai nėra vienetiniai atspaudai. Dailininkui nekludė, jei nesutapdavo jungiamos klišės ar bolavo sandūrų linijos. Jis apskritai nepaisė įprastų kokybiško atspaudo normų.

Kisdama ir atsinaujindama plastinės formos požiūriu, V. Petravičiaus grafika iš esmės yra vientisa. Moters ir vyro priešprieša, jų amžino ryšio, meilės idėja, moters, kaip vaisingumo ir motinystės simbolio, vaizdiny persmelkia įvairių siužetų ir laikotarpių dailininko kūrinius, atsiveria tautinėmis ir universaliomis reikšmėmis. Įvairiuose kontekstuose nuolat pasikartojanti galingo juodo jaučio figūra ir vyro falas simbolizuoja aktyvias gyvybines galias.

„Aš žinau, kad aš dirbu kaip Petravičius.
Man rodos, kad aš neseku niekuo.
Tai, ką padarau, yra mano.“

Viktoras Petravičius

Ilgainiui V. Petravičiaus grafikoje atsirado spalvų. Dar Paryžiuje jis bandė paspalvinti kelis savo estampus. Vieną iš jų tikriausiai įkvėpė prie rytiečių kavinės pamatytas egzotiškos išvaizdos žmonių būrelis. Maždaug nuo 7-ojo dešimtmečio vidurio spalvos dailininko kūryboje sklido vis plačiau. Daug painiavos kyla nurodant jo estampų atlikimo techniką. Išoriškai ji primena monotipiją (dažnai taip ir vadinta), bet nuo jos skiriasi pirmiausia tuo, kad V. Petravičius galėjo gauti tiek atspaudų, kiek jam reikėjo, o monotipiją riboja vienetinis atspaudas. Ant medžio lentos, faneros ar linoleumo išraižęs grafinį vaizdą, dailininkas jį spalvindavo praskiestais aliejiniiais dažais, todėl buvo sugalvotas pavadinimas

oil on graphic (aliejus ant grafikos). Dailininkas pasilikdavo ir kai kuriuos monochrominius atspaudus, bet daugumą estampų spalvino, taip išgaudamas ne tik įvairius kolorito sąskambius, bet kartais ir pakitusio turinio niuansus.

1978 m. Petravičiai įsigijo nedidelę sodybą Union Pier vietovėje Mičigano valstijoje. Išsikėlęs iš Čikagos, atitolęs nuo varginančio didmiesčio, atsidūręs gamtos prieglobstyje, aštuntą dešimtį einantis dailininkas patyrė didžiulį kūrybinį pakilimą. Iš vaikystės gerai pažįstamą vėl užplūdusį artumą gamtai jis išliejo naujuose kūriniuose. Dailininką stipriai veikė tikrovės įspūdžiai, kuriuos jis savaip perkurdavo ir interpretuodavo. Ant Mičigano ežero krantų jis apgyvendino baltų dievus, toteminius galvijus ir paukščius. Didelio, dažniausiai vertikalaus formato, monumentalios tektonikos, daugiabalsės ir daugiareikšmės kompozicijos, įkūnijančios nuolatinį vitališką vyksmą, erdvės ir laiko beribiškumą, lėmė 8 ir ypač 9 dešimtmečio V. Petravičiaus kūrybos dvasią. Spontaniška, intuityvi, racionalioms struktūroms nepasiduodanti grafika savaip modeliavo kosmosą, binarinėmis žemės ir dangaus, saulės ir mėnulio, moters ir vyro opozicijomis ryškino pasaulio tvarką. Vėl radosi naujos estampų serijos. Ir skulptūroje, ir tapyboje stojosi pamiršti pagoniški, į žemę įaugę dievaičiai, pasakų karaliai ir karalaičiai, nuolatinio atsinaujinimo paslaptį sauganti nėščia moteris iš to paties pavadinimo ciklo. Audringas jaunystės dienas, aistros siautulį primena estampai iš erotinių serijų.

V. Petravičius nemažai dirbo ir kitų dailės šakų – tapybos, skulptūros – srityse. Kai kuriais laikotarpiais jis atsidėdavo tapybai. Daug tapė tarpukario kelionėse po Italiją ir Šveicariją, kartais ir pokario Vokietijoje, vėliau – Amerikoje. 1963 ir 1973 m. sukūrė spalvingas moterų portretų serijas, o 1963–1964 m. ne itin sėkmingai griebėsi abstrakčiosios tapybos. Abstrakčias formas dailininkas yra panaudojęs ir kai kuriuose grafikos kūriniuose, bet išraiškingiausias ir turiningiausias vaizdavimo objektas jam visada buvo žmogus.

8 dešimtmečio pradžioje atsirado ekspresyvos šiuurkštoko paviršiaus skulptūros, sukurtos iš betono ir medžio, įsirežiančios į erdvę aštriu kampuotu siluetu, dažnai – kaip ir grafika – polichrominės. Tradicinės arsiškosios manieros tapyboje dailininkas daugiausiai vaizdavo konkrečią tikrovę – peizažus, portretus, figūrines scenas, o skulptūroje, atvirkščiai, kūrė keistai deformuotas fantastines būtybes. V. Petravičiaus skulptūrų ekspresyvus individualumas ir atskiri motyvai turi daugiau bendrumų su jo grafikos kūriniiais nei su tapybos paveikslais, apie kuriuos iš viso

nedaug žinome. Dar mažiau žinių apie dailininko bažnytinių vitražų projektus ir kitus šalutinius darbus. Čikagoje buvo kilusi mintis kurioje nors galerijoje surengti V. Petravičiaus skulptūrų parodą, tačiau sumanymas pasirodė sunkiai įgyvendinamas. Dalį jų galima pamatyti Union Pier sodybos kieme, kitos prisiglaudusios į studijas panašiuose namelio kambariuose.

Parodoje eksponuojama viena iš paskutiniųjų menininko sukurtų skulptūrų. Pasakojama, kad ji išdrožta iš nukirstos sodo vyšnios, augusios Petravičių sodyboje. Kai kuriuos medinius stabus ar jų postamentus dailininkas iš tiesų kūrė tiesiog nupjovęs sodybos pušų viršutinę dalį.

Ši jubiliejinė personalinė V. Petravičiaus paroda – jau šešta Lietuvoje. Pirmoji buvo surengta daugiau nei prieš keturiasdešimt metų, 1969-aisiais. Be Lietuvos muziejuose saugomų ankstesnėse parodose dominavusių dailininko kūrinių, šį kartą pagal galimybes stengtasi parodyti kuo daugiau žiūrovams nematytų, privačiuose rinkiniuose esančių ir pavieniams asmenims autoriaus dovanotų darbų. Jie sudaro daugiau negu pusę parodoje eksponuojamų V. Petravičiaus kūrinių.

Dailininkas yra išdidžiai sakęs: „Aš skurdžius, aš turtuolis: turiu savo paveikslus“, tačiau kiekvienam jį aplankiusiajam (ypač iš išsilgotos Lietuvos) dosniai dovanodavo neįkainojamus kūrinius.

Išnašos

1. Korsakaitė I., *Viktoras Petravičius. Kūrybos koordinatės*, [katalogas], sud. R. Urbonienė, I. Mažeikienė, 2016, p. 7–23.

Fairy Tale and Reality Periphery

DR. INGRIDA KORSAKAITĖ

During the Paris period, Petravičius created the most prominent pieces: illustrations for the Lithuanian folk tales book “The Swan, Squaw of the King” (1937) and “Daughter-in-law from the Threshing Barn” (1938), which immediately occupied a significant place in the development of the Lithuanian book art and had an impact on all subsequent development of 20th c. Lithuanian graphics.

The Second World War confused the plans of life and creation of V. Petravičius. Living in the Western Germany, he suffered a motherland loss pain. He depicted wandering of refugees and glorified native land.

The true spiritual renewal for V. Petravičius became G. Krivickienė's compiled book of Lithuanian songs (1948) "Songs/Vieux Chants Lituaniens" released in Freiburg which he illustrated.

In 1949, V. Petravičius and his family emigrated to the United States and settled in Chicago. For him, like for many Lithuanian emigrants, was not easy to settle in a foreign land. In the first personal exhibition organized in the United States, the artist showed different art work. Variations and "montage" became important to the compositional principles of V. Petravičius. Over time, his graphics have been enriched by colors.

In 1978, Petravičiai family bought a small house in Union Pier, Michigan State. After moving from Chicago, away from the bustling metropolis, he found himself in a natural haven, the artist being in his 80's experienced a huge creative take-off. The great, mostly vertical, monumental tectonics, polyvalent and multifaceted compositions embodying a continuous vital procession, the infinity of space and time, have led to the new prospects of V. Petravičius' creative life. From the point of view of plastic art V. Petravičius' creation was always changing and reviving, however his graphic is essentially solid.

This personal exhibition of V. Petravičius is sixth in Lithuania. The first one was organized more than forty years ago, in 1969. In addition to artworks kept in Lithuanian museums, this time, we have tried to select the greatest artworks from private collections which were not seen by the audience before.